

فوریت‌ها در شرایط خاص

براساس سرفصل مصوب وزارت بهداشت

تألیف و گردآوری

مختار محمودی

دانشجوی دکتری تخصصی پرستاری
دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده پرستاری و مامایی

هادی جعفری منش

کارشناسی ارشد پرستاری
عضو هیأت علمی، دانشگاه علوم پزشکی اراک
سرپرست فوریتهای پزشکی

محمد علی طالب

کارشناسی ارشد پرستاری
عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی اراک

پریا وکیلیان

دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری
دانشگاه علوم پزشکی ایران، دانشکده پرستاری و مامایی

جامعه‌نگر
Jame Negar Publishing House

ناشر برتر دانشگاهی سال ۱۳۹۱
ناشر برگزیده‌ی کشور سال ۱۳۹۲
ناشر شایسته تقدیر ۱۳۹۳
ناشر برگزیده‌ی حوزه جوانان سال ۱۳۹۳
ناشر برگزیده‌ی حوزه سلامت سال ۱۳۹۳
ناشر برگزیده‌ی کتاب سال دانشجویی ۱۳۹۴

فروش اینترنتی: www.jph.ir

دفتر مرکزی نشر جامعه‌نگر

تهران: خ انقلاب - مقابل درب اصلی دانشگاه تهران
خ فخر رازی - خ نظری - شماره ۹۶
تلفن: ۶۶۴۹۴۱۸۷ - ۶۶۴۹۳۷۱۶

کتاب‌فروشی‌های پزشکی سراسر کشور

اهواز: رشد • شرق • اردبیل: خيام • ارومیه: کتاب پزشکی
اصفهان: پارسا • کیا • ایلام: رشد • بابل: علیرزاده • بجنورد:
• و • بروجرد: ولایت • بوشهر: کتاب‌فروشی عمادی • تالش:
• تبریز: شیرنگ • تنکابن: میرچی • جهرم: کلبه
• ماباد: نشر قلم • رشت: دانشگاه آزاد پبل پالاشان -
ارجمند: متن • ری: دانشجو • امیرکبیر • سعنان: نسیم -
اشراق ۲ • ساری: سربند • شیراز: جمالی - مرکز کتاب
دانشگاه علوم پزشکی شیراز • قم: فانوس اندیشه • قزوین:
حکیم • کرمان: پاییز • گرگان: دانشمند • گرجان: جلالی •
گناباد: کتابستان • لاهیجان: مرکز کتاب دانشگاهی • مشهد:
مجد دانش • نمایشگاه علوم پزشکی جهاد دانشگاهی • همدان:
روزاندیش • دانشجو • یزد: خانبختانی

عنوان و نام پدیدآور	فوریت‌ها در شرایط خاص: بر اساس سرفصل مصوب وزارت بهداشت/ تألیف و گردآوری مختار محمودی ... و دیگران. تهران: جامعه‌نگر، ۱۳۹۶.
مشخصات نشر	چهارده، ۱۲۰ص: مصور.
مشخصات ظاهری	۹/۸-۵۷۸-۱۰۱-۵۷۸-۴
شابک	۹/۸-۵۷۸-۱۰۱-۵۷۸-۴
وضعیت فهرست‌نویسی	فیا
یادداشت	تألیف و گردآوری مختار محمودی، هادی جعفری‌منش، محمد گل‌طالب، پریا و کیلیان.
یادداشت	نمایه.
موضوع	امدادرسانی -- ایران -- دستنامه‌ها
موضوع	Disaster relief - Iran - Handbooks, manuals, etc
موضوع	امدادرسانی -- ایران -- مدیریت
موضوع	Disaster relief - Iran - Management
شناسه افزوده	کمدک های اولیه -- دستنامه ها
شناسه افزوده	First aid in uness and injury - Handbooks, Manuals, etc
شناسه افزوده	اورژانس
شناسه افزوده	Medical emergencies
سرشناسه	محمودی، مختار، ۱۳۶۵ - گردآورنده
رده بندی کنگره	۱۳۶۵ / ۳۸
رده بندی دیویی	HV۵۵۳ / ۳۸
شماره کتابشناسی ملی	۱۳۶۵ / ۳۸

این اثر، مشمول قانون حمایت از مؤلفان و مترجمان می‌باشد. هیچ بخشی از
کتاب به هیچ شکلی اعم از فتوکپی یا بازنویسی مطالب در هر گونه رسانه‌یی
من جمله کتاب، لوح فشرده و مجلات، بدون اجازه‌ی رسمی ناشرین است. هر
تجسّس و موجب پیگرد قانونی می‌شود.

فوریت‌ها در شرایط خاص

تألیف و گردآوری مختار محمودی، هادی جعفری‌منش،

محمد گل‌طالب، پریا و کیلیان

ناشر جامعه‌نگر

نوبت و سال چاپ اول/۱۳۹۶

شمارگان ۵۰۰ نسخه

صفحه‌آرایی آرساکو

طرح جلد مهدی انوشیروانی

بها ۹۹۰۰ تومان

شابک ۹۷۸-۶۰۰-۱۰۱-۵۹۸-۴

۱	فصل یکم: عملیات نجات
۱	امداد و نجات
۱	مراحل جستجو و نجات (LAST)
۱	تعیین موقعیت
۱	دسترسی به موزه
۲	تثبیت
۲	حمل و نقل
۲	اجزای مشکله جستجو و نجات
۳	پیش طراحی
۳	آگاهی از حادثه
۳	تدبیر و برنامه ریزی
۳	تاکتیک ها و راهبردها
۳	عملیات
۳	انتقاد
۳	نجات چیست؟
۴	نقش و وظایف امدادگر در صحنه آسیب
۵	امادگی های لازم جهت یک نجات گر
۵	چابکی
۵	انعطاف بدنی
۵	قدرت تحمل
۵	قدرت بدنی
۶	خصوصیات امداد گر
۶	آشنایی با تجهیزات امداد و نجات
۷	الف) تجهیزات شخصی و انفرادی امدادگر
۷	ب) تجهیزات امداد و کمک های اولیه
۸	ج) تجهیزات نجات

۱۰	انواع عملیات نجات
۱۰	نجات از آب
۱۳	نجات از یخ
۱۶	نجات از داخل یک فضای محصور
۱۷	عملیات نجات در مزرعه
۱۸	نجات از اتوبوس
۱۹	توصیه هایی به نجاتگران

فصل دوم: اصول عمومی عملیات نجات در سوانح

۲۱	مقدمه
۲۱	شرایط حادثه
۲۳	آموزش ایمنی
۲۳	تعریف حادثه
۲۳	تعریف ایمنی
۲۳	حوادثی که معمولاً گروه نجات در آن شرکت می نمایند
۲۴	ایمن سازی هایی که تیم نجات پیش از ورود در آن شرکت می کند
۲۴	کمک به دیگر ارگان ها
۲۴	نکاتی که به هنگام عملیات نجات باید در نظر داشت
۲۴	۱. شناخت حادثه سازها
۲۴	۲. شناخت علل بوجود آمدن سوانح و حوادث
۲۴	۳. شناخت تکنیک عملیات نجات
۲۵	۴. دستورات ایمنی
۲۵	مراحل عملیات نجات
۲۵	طبقه بندی عملیات نجات

فصل سوم: تجهیزات اختصاصی امداد و نجات

۲۷	مقدمه
۲۷	ست هیدرولیک نجات
۲۷	معرفی
۲۸	شرح کار
۲۹	چک های بادی
۲۹	معرفی
۳۰	شرح کار

۳۱	چراغ تلسکوپیی
۳۱	معرفی
۳۱	شرح کار
۳۲	زنده یاب بیورادار
۳۲	معرفی
۳۲	شرح کار
۳۴	زنده یاب دلسار
۳۴	معرفی
۳۴	توضیحات در خصوص دستگاه DISPLAY
۳۶	زنده یاب ویدئو آندوسکوپ
۳۶	معرفی
۳۶	شرح کار
۳۷	دستگاه تصفیه آب
۳۷	معرفی
۳۸	شرح کار
۳۹	موتور پمپ آب
۳۹	معرفی
۳۹	شرح کار
۴۰	چگونگی راه اندازی پمپ
۴۳	فصل چهارم: واکنش سریع امدادگر
۴۳	مقدمه
۴۳	نحوه معاینه و به کار گرفتن مهارت های پایه ای اورژانس
۴۴	اهداف آموزش امدادگر
۴۴	مرکز مدیریت حوادث و فوریت های پزشکی (EMS)
۴۵	گزارش
۴۵	اعزام
۴۵	برخورد اولیه
۴۵	ارزیابی صحنه حادثه
۴۵	مسئولیت و نقش های امدادگر
۴۶	انتقال مددجو
۴۶	اصول کلی
۴۶	نکات ایمنی

۴۷	وضعیت احیاء
۴۷	کشیدن بیمار به صورت اورژانس
۴۷	کشیدن لباس بیمار
۴۷	کشیدن بیمار با پتو
۴۷	کشیدن بازو به بازو
۴۸	کشیدن به روش آتش نشان ها
۴۸	خارج کردن بیمار به صورت اورژانس از یک وسیله نقلیه
۵۰	روش های حمل بیمارانی که قادر به حرکت نیستند
۵۳	اورژانس های سالمندان
۵۳	ناتوانی هایی که ممکن است در اثر سن عارض شوند
۵۳	نقص یا از دست دادن شنوایی
۵۳	نقص یا فقدان بینایی
۵۳	کندی حرکات
۵۳	شکستگی ها
۵۴	مهارت های تکمیلی
۵۴	فشار خون
۵۴	گرفتن فشار خون با لمس
۵۵	گرفتن فشار خون با دستگاه
۵۶	استفاده از دفیبریلاتور خودکار خارجی
۵۹	فصل پنجم: امداد و نجات در چاه
۵۹	حادثه چاه
۵۹	تعریف چاه
۵۹	انواع چاه های ساختمانی
۶۰	چاه اصلی ساختمان
۶۰	چاه آسبز خانه
۶۰	طوقه
۶۱	انواع زمین
۶۱	میل چاه
۶۱	انباری
۶۱	سپتیک
۶۱	ایمنی سپتیک
۶۲	گازهای حاصل از چاه

۶۲	گاز هیدروژن سولفور.
۶۲	آمونیاک
۶۲	گاز کربنیک
۶۲	گاز متان
۶۳	کمبود اکسیژن
۶۳	نکاتی در مورد حفاری و نحوه عملیات در چاه
۶۳	نکاتی را که به هنگام حفاری چاه باید در نظر داشت.
۶۳	عوامل مخرب چاه
۶۴	چاه غیر ایمن و ایمن
۶۴	حوادث چاه
۶۵	ابزار مورد نیاز جهت چاه با حوادث چاه
۶۷	فصل ششم: آوار برداری
۶۷	آوار چیست؟
۶۷	علل پیدایش آوار
۶۷	انواع آوار
۶۷	آوار وی شکل
۶۸	آوار شیب دار
۶۸	آوار کتابی
۶۸	تقسیم بندی بناها
۶۸	بلایای طبیعی
۶۹	آشنایی با وظایف تیم امداد و نجات آوار برداری
۶۹	اقدامات اولیه سرپرست و گروه نجات در آوار
۷۱	خلاصه ای از عملیات جستجو و نجات در آوار
۷۱	هدف اصلی امداد سوانح (نجات افراد آسیب دیده)
۷۱	وظیفه فرد نجاتگر
۷۱	طبقه بندی افراد متاثر از سوانح
۷۱	اطلاعات مورد نیاز نجاتگر در آوار
۷۱	نحوه انتقال مصدوم
۷۲	علائم ضایعه نخاعی
۷۲	عوامل موثر در نجات زندگی مصدومین
۷۲	برقراری ارتباط با بیمار
۷۲	انواع آوار برداری و ارتباط آن با درصد زنده ماندن

۷۳	۱- آوار برداری کوتاه مدت
۷۳	۲- آوار برداری بلند مدت
۷۳	استفاده از ماشین آلات در آوار برداری کوتاه مدت
۷۳	زننده یابی
۷۳	نشانه گذاری
۷۵	فصل هفتم: صاعقه زدگی
۷۵	فوریت های پزشکی در صاعقه
۷۵	صاعقه چیست؟
۷۶	صدمات صاعقه
۷۷	اصول حفاظت در مقابل صاعقه
۷۷	هشدار های دژه
۷۸	سوختگی های الکتریکی ناشی از رعد و برق
۷۹	عوارض تهدید کننده جان بصدمه صاعقه زدگی
۸۰	صدمات ناشی از برخورد مستقیم صاعقه با شخص
۸۰	ضربه مغزی
۸۰	ایست قلبی
۸۰	سوختگی
۸۰	خونریزی داخلی
۸۰	شوک
۸۱	آسیب به دستگاه عصبی
۸۱	مشکلات تنفسی
۸۱	ضایعات در چشم و گوش
۸۱	علائم و نشانه های فرد آسیب دیده
۸۱	اقدامات درمانی
۸۲	علائم و عوارض
۸۲	اقدامات و کمک های اولیه
۸۳	اقدامات درمانی در صاعقه زدگی
۸۳	مداخلات دیگر
۸۵	فصل هشتم: سازمان های امدادی
۸۵	مقدمه
۸۶	سازمان مدیریت بحران
۸۸	قانون تشکیل سازمان مدیریت بحران کشور

۸۸	سازمان هلال احمر
۸۹	معانی و مفاهیم اصول هفتگانه صلیب سرخ و هلال احمر
۹۰	آشنایی با تشکیلات جمعیت هلال احمر ایران
۹۰	۱- سازمان امداد و نجات
۹۱	۲- سازمان داوطلبان
۹۱	۳- سازمان جوانان
۹۱	۴- سازمان تدارکات پزشکی
۹۲	۵- معاونت درمان و توانبخشی
۹۲	۶- اداره کل امور بین الملل
۹۲	۷- مرکز آموزش و تحقیقات
۹۳	سیستم اورژانس پیش بیمارستانی (EMS)
۹۴	تاریخچه اورژانس پیش بیمارستانی
۹۵	پزشک اتاق فرمان (پزشک راه)
۹۶	سابقه اورژانس پیش بیمارستانی کشور ایران
۹۶	سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی
۹۷	اهداف سازمان
۹۸	فوریت پلیس ۱۱۰
۹۸	اهداف اصلی تشکیل مرکز فوریت‌های پلیسی ۱۱۰
۹۹	هدف و منظور از ایجاد مراکز فوریت‌های پلیسی (سیستم ۱۱۰)
۱۰۱	فهرست منابع
۱۰۳	نمایه

در ایران در سال ۱۳۵۳ به دنبال فروریختن سقف فرودگاه مهرآباد و بر جای گذاشتن خسارت جانی و مالی، تصمیم به تأسیس اورژانس پیش‌بیمارستانی گرفته شد و در همان سال، تربیت نیروهای مورد نیاز تحت نظر کارشناسان خارجی طی دوره‌ی ۶ ماهه صورت گرفت. در سال ۱۳۵۴ مرکز اورژانس تهران به عنوان اولین مرکز اورژانس پیش‌بیمارستانی کشور با ۷ پایگاه راه‌اندازی گردید و متعاقب آن در سال‌های بعد، مرکز اطلاعات اورژانس ۱۱۵ شهرستان‌ها تحت پوشش دانشگاه‌های علوم پزشکی نیز تأسیس شدند.

در حال حاضر یکی از مهمترین معیارهای توسعه‌ی جوامع، ارایه‌ی خدمات بهداشتی‌درمانی به عموم مردم است و شاید مهمترین رک مراقبت‌های درمانی را مراقبت‌های اورژانس به‌ویژه اورژانس پیش‌بیمارستانی تشکیل دهد. به دلیل این که در سیستم‌های مراقبت سلامت، عموماً اولین برخورد با بیماران بحرانی و اورژانسی با اورژانس پیش‌بیمارستانی صورت می‌گیرد، اورژانس پیش‌بیمارستانی یک جزء اساسی و سرنوشت‌ساز در درمان بیماران اورژانس است به طوری که در سیستم مراقبت سلامت شهری، مؤلفه‌ی اولین برخورد با بیماران اورژانسی توسط همین سیستم می‌باشد. مراکز فوریت‌های پزشکی در همه‌ی کشورهای جهان از مهمترین ارکان ارایه‌ی خدمات درمانی محسوب می‌شوند و مهمترین هدف این نظام، ارایه‌ی خدمات رضایت‌بخش در کوتاه‌ترین زمان ممکن و منطبق بر استانداردهای علمی روز دنیاست. هرچه این خدمات مناسب‌تر، صحیح‌تر و سریع‌تر باشند، تعداد مرگ و میرها کمتر شده و اعتماد مردم به نظام سلامت افزایش خواهد یافت.

از سویی هرساله بیش از ۵ میلیون مرگ و ۱۰۰ میلیون ناتوانی، دلیل جراحت اتفاق می‌افتد که علت اصلی آن‌ها خشونت، تصادفات ترافیک جاده‌ای، سقوط، سوختگی و غرق‌شدگی است. روند فزاینده‌ی مرگ و میر ناشی از بیماری‌های قلبی، سوانح رانندگی و فراوانی حوادث و بلایای غیرمترقبه در کشور ایران، توجیه جدی به خدمت‌رسانی به مصدومان و حادثه‌دیدگان به‌ویژه در لحظات ابتدایی وقوع حادثه را طلب می‌نماید.

وزارت درمان و آموزش پزشکی بر اساس ماده‌ی ۱۳۲ برنامه‌ی سوم توسعه طرح جامع سازمان‌دهی اورژانس پیش‌بیمارستانی را در تیر ماه سال ۱۳۸۱ به تصویب هیأت وزیران رسانید که در آن یک، تعداد پایگاه‌ها و کیفیت و کمیت نیروی انسانی مورد نیاز، سخت‌افزار لازم شامل آمبولانس و استانداردهای تربیت را مشخص نمود.

هنگام وقوع حوادث یا پیدایش حالت بحرانی و خطرآفرین در بلایا، معمولاً فقط در زمان بسیار کوتاهی می‌توان با امداد سریع و آگاهانه، بیشترین و ثمربخش‌ترین خدمات را در جهت حفظ جان افراد و کاستن از عوارض بعدی تا انتقال به بیمارستان انجام داد. موقعیت‌های اورژانسی، موقعیت‌های خطیری هستند که وضعیت جسمانی و یا روانی افراد را به طور ناگهانی دچار آسیب می‌کنند و این دسته از افراد نیازمند اقدامات سریع، اساسی و مناسب هستند. اهداف اصلی درمان در بخش فوریت‌ها عبارتند از نجات جان بیمار، پیشگیری از بروز اختلالات شدید قبل از شروع درمان اصلی، و مراقبت و نگهداری از بیمار و حمایت خانواده‌ی وی به نحوی که بتوانند با موقعیت‌های حادث پیش آمده به طور صحیح و مناسبی برخورد کنند.

از آن جا که در امدادهای پزشکی بیشترین نقش را نیروی انسانی کارآمد و آگاه بر عهده دارد، لذا یکی از اساسی‌ترین نیازهای نظام سلامت جامعه تربیت افرادی با توانایی‌ها و صلاحیت‌های علمی و عملی ویژه و برخوردار از فضایل اخلاقی با روحیه‌ی شجاعت، فداکاری و مسؤولیت‌پذیری و در عین حال قدرت تصمیم‌گیری بالا و سرعت عمل کافی می‌باشد. در این راستا در حال حاضر بیشتر دانشکده‌های علوم پزشکی کشور به امر آموزش این نیروها می‌پردازند تا با کمک تجهیزات و امکاناتی که تلاش می‌شود هر روز بیش از گذشته از طریق ناوگان خدمات اورژانس در خدمت مردم باشند، به انجام وظیفه بپردازند.

با توسعه‌ی اورژانس‌های پیش‌بیمارستانی ضمن ایجاد پایگاه‌های اورژانس جاده‌ای این امکان فراهم می‌شود که در داخل شهرها و جاده‌های بین‌شهری در صورت مشاهده یا برخورد با هرگونه حادثه یا فوریتی، افراد بدون گرفتن پیش‌شماره بتوانند با اورژانس ۱۱۵ تماس حاصل نموده و از امکانات و خدمات رایگان آن بهره‌مند شوند.

مؤلفان

پاییز ۱۳۹۵